

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Kan kommunerna erbjuda medling när unga under 21 år begått brott?

Länsstyrelsens enkätundersökning om kommunernas
medlingsverksamhet för unga lagöverträdare

Rapportnr: 2009:15

ISSN: 1403-168X

Rapportansvariga: Socialkonsulenterna Catharina Andersson, Ingalill Johansson och Ingela Skarin

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län, socialenheten

Adress: 403 40 Göteborg

Telefon: 031-60 50 00

Fax: 031-60 51 41

Rapporten finns som pdf på www.lansstyrelsen.se/vastragotaland under Publikationer/Rapporter.

Förord

Den 1 januari 2008 infördes en ny bestämmelse i 5 kap. 1 c § socialtjänstlagen. Kommunernas socialtjänst skall ansvara för att medling skall kunna erbjudas när gärningsmannen är under 21 år.

Länsstyrelsen skall enligt 13 kapitlet 2 § socialtjänstlagen följa socialnämnderna tillämpning av socialtjänstlagen.

Länsstyrelsen har genom en enkät kartlagt hur kommunerna i Västra Götalands län genomfört lagändringen om att erbjuda medling till ungdomar som begått brott och är under 21 år.

Denna rapport presenterar en sammanfattning av enkätsvaren.

Rapporten har utarbetats av socialkonsulenterna Catharina Andersson, Ingalill Johansson och Ingela Skarin.

Göteborg den 20 februari 2009

Britt-Marie Börjesson

Innehåll

Förord.....	1
Bakgrund.....	3
Syftet med kartläggningen	3
Metod	3
Enkäten.....	4
Resultatet från enkäten.....	4
Slutsatser av enkätsvaren	5
Referenser	6

Bakgrund

Brottsförebyggande rådet (Brå) har under de senaste åren fram tills lagen trädde ikraft, 2008-01-01, arbetat med att stödja medlingsverksamheter, svara för metodutveckling och utbildning m.m.

Enligt regeringspropositionen (2005/06:165) skall medlingen ha en framträdande roll i rättssystemet. Den unges vilja att medverka till medling skall beaktas vid beslut om åtalsunderlåtelse.

Enligt införd lagstiftning kan medling ingå i ungdomskontrakt, vilket består av insatser via socialtjänstlagen för att förhindra att den unge utvecklas ogynnsamt. Kontraktet kan beaktas vid utmätning av straff. Medling är inte någon särskild straffpåföljd.

Medling innebär att gärningsman och brottsoffer möts med särskild utsedd medlare för att tala om brottshändelse och följder. Det kan även förekomma att medling sker utan personligt möte exempelvis via medlaren eller brev. Medling är tänkt att fungera som brottsofferstöd och brottsförebyggande åtgärd. Målsättningen är att förhindra nya brott och att vara en modell för konfliktlösning.

Medling handlar ofta om försoning och rättvisa. Det finns även medlare som arbetar med fokus på bekräftelse och självkänsla.

Det saknas ännu nordiska utvärderingar av effekterna av medling vid brott.

Syftet med kartläggningen

Länsstyrelsen har genom en enkät kartlagt hur kommunerna i Västra Götalands län genomfört lagändringen om att erbjuda medling. Länsstyrelsen ville också undersöka om det fanns behov av att ordna nätverk och av utbildningsinsatser.

Metod

Samtliga 49 kommuner i länet har under hösten 2008 fått en enkät att besvara om hur lagändringen om medling har genomförts. Länsstyrelsen har under våren och hösten 2008 träffat medlingssamordnare för att få deras bild av situationen i länet.

Enkäten skickades ut i oktober 2008 och skulle vara besvarad i november 2008.

Enkäten

Enkäten omfattade följande frågor om:

- kommunerna kunde erbjuda medling
- hur de har organiserat verksamheten
- antal medlare och deras utbildning
- medlingsärenden
- samverkan med polis och åklagare
- framtida behov.

Av 49 kommuner i Västra Götalands län har 45 besvarat enkäten. De kommuner som inte besvarat enkäten ingår i samverkan med andra kommuner och någon av de kommunerna har besvarat enkäten.

Enkäten har inte syftat till att få svar på vilka metoder som kommunerna använder vid medling.

Resultatet från enkäten

Samtliga kommuner i Västra Götalands län kan erbjuda medling.

Hur är medlingen organiserad i kommunerna

27 kommunerna samverkar kring medling. Bland dessa inbegrips stadsdelarna i Göteborg och kommundelarna i Borås som båda har centralt ordnad medlingsverksamhet. 22 av kommunerna i länet erbjuder medling i egen regi.

Medlarna

I länet är 67 personer engagerade som medlare. Av svaren kan inte utläsas uppdragens tidsomfattning.

Majoriteten av medlarna har akademisk examen samt någon form av medlarutbildning. Tre kommuner svarar att de är intresserade av att deras medlare får medlarutbildning. De flesta kommuner anger att det finns behov av fortbildning samt att hålla sig ajour med lagstiftningen.

Medlingsärenden

Under 2008 har 791 ärenden varit aktuella för medling. En person kan ha varit aktuell för medling vid flera tillfällen. Fyra kommuner har inte haft något medlingsbart ärende.

187 personer har varit med om medling. Tio kommuner anger att de inte genomfört någon medling.

17 kommuner svarar att de följer upp medlingarna genom enkät, telefonsamtal eller på andra sätt.

Samverkan polis och åklagare

35 kommuner svarar att de samverkar med polisen i olika omfattning med anledning av medling. 37 kommuner svarar att de har samverkan med åklagare i dessa ärenden.

Framtida behov

36 kommuner anger att det finns behov av regionala träffar för de som medlar/medlingssamordnare.

Slutsatser av enkätsvaren

Denna rapport har begränsats till om kommunerna i Västra Götalands län kan erbjuda medling och i vilken omfattning. Vid granskningstillfället var lagstiftningen fortfarande en ny skyldighet för kommunerna.

Länsstyrelsen konstaterar att samtliga kommuner i Västra Götalands län kan erbjuda medling när unga är under 21 år och har begått brott.

Under flera år har ett förberedande brottsförebyggande arbete av Brå pågått inför den nya lagbestämmelsen om medling. Länsstyrelsen konstaterar att ett bra förberett förändringsarbete får bra genomslag.

Hälften av kommunerna har valt att samarbeta i olika konstellationer kring medlingsverksamheten.

I enkätsvaren framkommer att endast 24 % av de medlingsbara ärendena har lett till medling. I Brå:s kartläggning 2007 av medlingsläget i Sverige var motsvarande andel 37 %. Enligt Brå fanns det ett tydligt positivt samband mellan de som hade avsatt personalresurs och tid samt antalet medlingsbara ärenden och fler genomförda medlingar.

Länsstyrelsen drar slutsatsen av enkätsvaren att det är viktigt för att upprätthålla intresset för medling och utvärderingen av medlingen att de som arbetar med medling får utveckla sin kunskap och även träffas för erfarenhetsutbyte.

För ett framtida granskningsuppdrag är det även intressant att närmare utreda brottstyper i de medlingsbara ärendena respektive i de medlade ärendena, gärningsmannens ålder och kön samt huruvida diskrepansen mellan utfallet i Västra Götalands län och Brå samt andra landsdelar kvarstår och i så fall varför.

Länsstyrelsen ser positivt på att medling kan erbjudas i samtliga kommuner i Västra Götalands län. Det är betydelsefullt att kommunerna verkar för fortsatt utveckling och forskning, unga lagöverträdare.

Referenser

Litteratur

Ett litet urval av all litteratur som finns i ämnet.

Brottsförebyggande rådet(2005). *Medling vid brott i Sverige på 2000-talet. Rapport 2005:14*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet(2008). *Medling vid brott – en sammanfattning av Brå:s femåriga regeringsuppdrag*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Söderholm Carpelan mfl.(2008). *Insatser för unga lagöverträdare*. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder för socialt arbete Socialstyrelsen(ims.)

Petterson, A-C(2008). *Verka som i samverka eller motverka? En rättsvetenskaplig studie om samverkan kring medling med anledning av brott*. Karlstad: Karlstads universitet

Baruch Bush, R och Folger, J. *The Promise of Mediation: Responding to Conflict Through Empowerment and Recognition*

Webadress – en bland många(någon prioritering har inte skett)
Svensk forum för medling www.s-f-m.se

Tv-program

SVT1 *Öga mot öga*. En serie om medling som gått under de första månaderna 2009

Referenspersoner

Robert Andersson, Samordnare Medlingsverksamheten i Ale, Kungälv och Stenungsund

Mail: robrt.andersson@kungalv.se

Telefon 0702 - 86 40 90

Anders Karlsson, Samordnare, Socialresurs, Göteborg

Mail: anders.karlsson@socialresurs.goteborg.se

Telefon 0702-911036

Lena Ödlund, Samordnare, Medlingsverksamheten Västra Skaraborg

Mail: lena.odlund@lidkoping.se

Telefon: 0510-77 11 426

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN